

Cena numeru 25 gr.

Redakcja i Administracja
Kraków
ul. Dunajewskiego 5
Telefon Redakcji 103-96
Telefon Administracji 103-10
Adres dla telegramów:
NAPRZÓD KRAKÓW

NAPRZÓD

ORGAN POLSKIEJ PARTJI SOCJALISTYCZNEJ

Miesięcznie zł. 5-50

Tygodniowo w Krakowie zł. 1-25

Zagranicą 9 złotych

miesięcznie
Za zmianę adresu 50 gr.Wychodzi oddzielnie rano
z wyjątkiem poniedziałków
i dni poświęconych

Konto PKO Kraków 400.670

Na marginesie procesu Tasiemki i jego bandy

„TY BIEDAKU, GDZIE ZNAJDZIESZ WYŻSZĄ NADEMNIĘ WŁADZĘ?”

Opis zeznania świadka Decka Józefa, jako **bardzo charakterystyczny** w tasiemciowej sprawie kercelackiej, przytoczymy tu za samodzielnym „Kurjerem Porannym”. Tworzyć on może ilustrację do dalszych wywodów.

Otóż ów „Kurjer” z daty środowej pisze:

„Wśród zbadanych wczoraj świadków znajdował się jedyny świadek chrześcijanin, Józef Deck, który był terroryzowany przez oskarżonego Jakubczaka, wymuszającego stale okupy i daniny. Świadek zwracał się do komisariatu, lecz tu radzono mu pono, by oddał sprawę do sądu.

Przewodniczący: Dlaczego świadek nie uczynił tego?

Świadek: Bo świadków nie miałem, a to równa się temu, jak gdybym się zwracał do Pana Boga...

Na pytanie prokuratora, kogo więcej terroryzowano na Kercelaku, chrześcijan czy żydów — świadek odrzekł:

„Bez żadnej różnicy, panie prokuratorze. Tak, jakby całkiem jednakowo”.

Oskarżony Jakubczak — ciągnie dalej świadek — mówił mi: „Ty biedaku, gdzie znajdziesz wyższą odemnie władzę?” Powtarzał te słowa kilkakrotnie, nie żalując przytem okładania pałką, ani przykładania rewolweru do skroni...”

W obronie bandy kercelackiej staje tylko bebesowska „Walka”, organ p. Jaworowskiego. Usiłuje ona dowieść, że jest rzeczą nie do uwierzenia, ażeby jakaś banda mogła grasować przez cztery lata i żeby policja o tem nie wiedziała — zatem — daje do zrozumienia, że cały akt oskarżenia powstał na podstawie jakichś niesprawiedliwych weryfikacji i fałszywych denuncjacji, że śledztwo sądowe nie zdołało się zorientować, iż chodziło tu jedynie o konkurencję kupiecką... i na tem tle może dochodziło do jakichś porachunków. — Z igły powstały widły...

Tak „działki” bronią „falę”.

Ale, gdyby ktoś chciał uwzględnić tę miłośność działek i do ich zakłęb przychylił ucha — to jednak pozostanie to samo zdumiewające pytanie, że przy — jakoby niebandyckim terrorze — tylko przy walce konkurencyjnej, dochodzić mogło do takich aktów gwałtu, iż jeden człowiek zginął od zadanych mu ran — drugi leży w szpitalu, a policja nie była poinformowana, że „walka o klienta” od paru lat toczy się na tym placu w formie tak zażartej!

Więc poco mówić o policji warszawskiej i poco świadków przedstawiać, jako krzywo-przysięzców i poco ze śledztwa sądowego robić jakąś mimowolną grę w ślepa babkę — jak to czyni organ jaworowszczyków?

Całe odłamy tej organizacyjki staczają się w bagno bandytyzmu, a ci, którzy dotąd nie ugrzęźli w bagnie, nawoływani są do współuczucia i obrony opryszków, do — że tak powiemy — „uczuciowego paserstwa”.

Tasiemka „ofiara” intrygi i zawiści — zacieśniajcie wasze szeregi dokoła tej sztandarowej postaci! Oto do czego zachęca się bebesowców.

Poniżej przytoczymy kilka wyjątków z „Walki”, które posłużyły nam za tło do tych uwag. Oto jak brzmi jej zdzwienie, że

władze bezpieczeństwa przez przeciąg długich czterech lat nie wiedziały i nie słyszały o tem, że w roku 1928 na placu Kercelaka utworzyła się „banda”, zaopatrzona w broń, która żądała od kupców oddawania im pieniędzy lub świadczenia różnych usług.

Wogóle „Walka” niczego w całej sprawie — „nie rozumie”...

Dla każdego nieuprzedzonego mieszkańca przedmieść stolicy niezrozumiałem się wydać musi, jak się to mogło stać, że na takim np. placu Kercelaka, który normalnie ze względu na siedlisko różnych mętów społecznych chyba powinien się być znajdować pod troskliwym i czujnym okiem policji, przez przeciąg czterech lat nie zdołano spostrzec działania wspomnianej bandy.

Ale i tu „Walka” nie jest konsekwentna.

Nie wierząc niły w istnienie bandy i terroru i podając te wyrazy w cudzysłowach, zdaje sobie sprawę, że przewód sądowy i jego efekt nie da się zakrzyczeć, więc dla uniknięcia generalnej kompromitacji tylko Tasiemkę określa, jako towarzysza, chociaż on sam na pytanie przewodniczącego trybunału oświadczył, że prócz niego do BBS należą z ławy oskarżonych Karpiński (król Kercelaka), Steinwort, Dusznicki i Jakubczak. Tych czterech zwie „Walka” oschle — oskarżonymi.

Ma to — jak podkreśla „Robotnik” — swoją wymowę...

* * *

A p. Tasiemka jest bebesowym radnym miasta Warszawy. Takie stanowisko zajmuje w Radzie miejskiej stolicy. A w dzielnicy swojej pełnił funkcję prezesa apelacji od wyroków „dintojry”, jak zwie się sąd złodziejski.

Sanacja może sobie przyznać medal reformatowy, że z jej poręki w różnych instytucjach publicznych lub zrzeszeniach znajdują się ludzie, którzy — wyrwani „czasowo” ze swoich środowisk — nie stracą więzi wspólnej — w kryminalce.

* * *

Wczoraj podawaliśmy głos oburzenia „Przełomu” na to, iż w Sejmie i w klubie BB może obracać się przedstawiciel koncernu, wydającego „ICKa” i „Detektywa”...

Ale ten sam „Przełom”, tak na tym punkcie rozpasjonowany, nie zastanowił się nad tem, jaką ujmę przyniosła Radzie miejskiej stołecznej obecność p. Tasiemki i jego obrona przez byłego prezesa tej Rady p. Jaworowskiego!

„Przełom” grąwituje wprawdzie bardziej w kierunku moraczewszczyzny i drukuje artykuły p. Moraczewskiego. A obaj ci „rozbiłajcze” i rozbiłkowie: pp. Jaworowski i Moraczewski żyją w pewnej niechęci konkurencyjnej; zdaje się, że każdy z nich uważa drugiego za znachora. Jednakże, jak mówi przysłowie, czasem nie wypada gdzieś wspominać o sznurze.

ZZZ p. Moraczewskiego nie jest wprawdzie tak do szpiku zdeprawowany, jak jaworowszczyzna, ale wśród jego „juniorów” nagle zabłysnął, jako szef bandy wolskiej — Zubowicz, a z nabytków, zdawna już znanych, posiadał on Czumę.

Otóż pp. „przełomowcom”, oburzającym się z fotek redakcyjnych na nadmiar nieprawości, zatruwających atmosferę „najuczciwszym jednostkom” w BB, musimy poradzić, ażeby nie zaklepiali sobie jednego oka i oblok numerów „Tajnych detektywów” dostrzegli ileż rozgłośniejszą aferę — jawnych rzezimieszków!

A jeżeli im ręk do załamania już nie starczy — niech, używając tu zwrotu niesakramentalnego, idą na złamanie karku!

Kto nie rozumie, jak wielostronna jest dewastacja moralna, towarzysząca wyprawie owych 16-tu już podobno brygad — nie powinien w sprawach tych zabierać głosu. Tak nam się wydaje.

Dygnitarze nad morzem

— 0 —

W najbliższych dniach rozpoczną się rozjazdy wysokich dygnitarzy rządowych na wypoczynki letnie. W tym roku przewiduje się skierowanie tych wyjazdów nad morze polskie — do Gdyni.

W najbliższym czasie ma tam wyjechać min. spraw wewnętrznych pułk. Pieracki, od niedzieli już bawi nad morzem marsz. senatu p. Raczkiewicz, niebawem zaś wyjechać ma również nad morze prezes BB pułkownik Ślawek, nie mówiąc już o szeregu innych osobistości.

Nie zaprzeczono również wiadomościom, że p. prezydent R. P. spędzić ma również kilka tygodni nad morzem.

Nowa konferencja na zamku?

SENSACYJNE POGŁOSKI O ROZMOWACH Z PRZEDSTAWICIELAMI STRONNICTW

Ostatnio pojawiły się w Warszawie pogłoski o mającej jakoby nastąpić w najbliższym czasie konferencji na zamku, w której wzięliby udział przedstawiciele stronnictw politycznych.

Pogłoski te przybrały tak uprzejmy charakter, że we wtorek korespondenci warszawscy pra-

sy niemieckiej zwracali się w tej sprawie z pytaniami do przywódców wszystkich niemal stronnictw. Wszędzie spotkała ich jednakowa odpowiedź, że — jak dotąd — nic o takiej konferencji nie wiadomo.

Upaństwowienie „Strzelca”

Prorządowy „Kurjer Poranny” na podstawie przemówienia płk. Rusinka na zjeździe „Strzelca” donosi „o projektowanym wkrótce rozkazie, który wprowadzi poważne zmiany organizacyjne w Związku strzeleckim i państwowym urzędzie wych. fiz. i p. w.”.

„Strzelec” ma być — według tego doniesienia

— organizacyjnie związany z PUWF i PW, a jego komendant główny „byłby automatycznie zastępcą dyrektora urzędu, w którym powstałby specjalny wydział Zw. strzeleckiego.

Ponadto do Zw. strzeleckiego przydzielony 33 oficerów służby czynnej, wśród których kilku pułkowników i majorów”.

Szaleństwo sanacyjnych redukcji

Sanacja wynalazła wszechskuteczny środek na wszelkie krzywdy, bezrobocie, drożyznę, spadek dochodów państwowych, coraz bardziej beznadziejną nędzę mas, — prawdziwy to przebój sanacyjno belwederskich mężów stanu: **redukcje**. Więc redukują wszystko: budżet, pobory i emerytury, sądy i szkoły, szpitale i Kasy chorych, przemysł, handel i rzemiosło, redukują Sejm i ostatnio resztki samorządu, jednym słowem wszystko. Kiedyż zredukują sami siebie.

Oto z Dobromila (Małopolska środkowa) otrzymujemy następujące wiadomości.

Obecnie zamyka rząd żupę solną w Lacku, obok Dobromila, rzekomo z powodu jej nierentowności. Oczywiście takie uzasadnienie niszcycielskiej pracy dyrekcji monopolu solnego jest nie tylko sprzeczne z prawdą, ale jest nadto naiwną prowokacją trzeźwo myślących ludzi. Albowiem powszechnie wiadomo, że podczas, gdy cena sprzedażna kilograma soli wynosi: za sól białą (warzonką) 36 gr, — za sól siwą (kamioną) 26 gr — za sól czerwoną (bydlęcą) 10 gr, to koszt produkcji wynoszą w Lacku przeciętnie tylko 70 zł za tonnę. Ponieważ Lacko produkuje niemal wyłącznie tylko sól białą, najdroższą wprawdzie, ale też i najbardziej poszukiwaną, więc zarobek rządu na każdej tonnie wynosiłby okrągło 290 złotych. Po ostatniej reorganizacji kosztu handlowe, to jest rabat dla hurtowników = 4% i rabat dla detalistów = 10%, wynoszą razem tylko 14%, czyli czysty zysk powinienby wynosić przeszło 250 złotych na każdej tonnie, gdyby, no — gdyby gospodarka była normalna, obliczona na najkorzystniejszą eksploatację tej szcudrej i od tysiąca lat znanej żupy solnej. Lecz w Lacku, jak w całej Polsce, dzieje się wszystko „na odwyrtkę”. Przedewszystkiem żupa solna w Lacku może produkować, bez żadnego powiększenia kosztów eksploatacji, 800 ton najprzedniejszej soli miesięcznie, bo tyle produkowała przed wojną. Oczywiście wówczas koszt produkcji, przypadające na jedną tonnę i wynoszące obecnie tylko 70 złotych, byłyby jeszcze mniejsze. Ależ właśnie dlatego, aby one były wyższe, żupie w Lacku nie wolno produkować więcej, jak 300 ton miesięcznie! Albowiem hasłem jest: „pręć z etatyzmem!” — „Wyzbyć się czempredziej dochodowych przedsiębiorstw państwowych!” Poza to gospodarka jest taka, rozmyślnie i świadomie niszcycielska, że z Lacka dowozi się sól końmi do Dobromila (około 5 kilometrów), aby ją koleją rozsyłać do Wilna i na Śląsk, zamiast ją sprzedać na miejscu drobnym handlarzom i ludności wiejskiej. Faktem jest, że ludność wiejska, ukraińska, w okolicznych powiatach często soli wcale dostać nie może. „Legjoniści” bowiem z szesnastej brygady, którzy zmonopolizowali dla siebie handel artykułami monopolu państwowego, uczynili z dostarczania tych artykułów ludności ukraińskiej rodzaj politykum i dostarczają soli i tytoniu tylko „błagonadjożnym”, jak pięknie i harmonijnie brzmi to nowe słowo polskie, zarekwirowane dla słownika narodowego przez patriotyczne wysiłki państwotwórczych grabarzy prastarych wpływów polskich wśród ludności małopolskiej nad Sanem i nad Dniestrem... Jakżeż trudno jest nie pisać słów ostrych, zgorzkniałych i nagannych, gdy pióro maczane jest we łzach i żółci? Czyż dzisiaj, kiedy jest taki brak pracy, utrzymanie w ruchu choćby najmniejszego warsztatu pracy, w dodatku, jeżeli się on opłaca, nie jest obowiązkiem rządu? A cóż dopiero, jeżeli ten warsztat pracy, jak żupa solna w Lacku, przynosi dochody i to bardzo okazałe! Przypominamy, że zaborcza i najezdnicza Austria, która w Solnogradzie (Salzburgu) posiadała największe w Europie kopalnie soli i żupy i mogła z nich zaopatrywać z korzyścią dla siebie całe państwo, nie niszczyła żup małopolskich, nie zamykała ich. Pozostawiono bowiem bez uszczuplenia w Galicji samorząd i sejm krajowy, które dopiero w erze dzisiejszej sanacja uznawała za kompletne przeżytki. Słusznie ludność miejscowa, polska i ukraińska, zapytuje: Kto ma interes w tem, aby w kraju był głód soli i aby ta sól była co raz droższa? Kto ma w tem interes, aby wydajne i koniecznie potrzebne żupy małopolskie niszczały i były zamykane, aby tylko Inowrocław a obok niego tylko pozornie jeszcze Wieliczka, istniały i rozwijały się?

Zapytujemy publicznie: na jakich warunkach oddzielił rząd żupę solną w Zaszczynie klice fabrykanckiej „Sole kąpielowe”? Czyż mamy na prawdę za wiele soli, że możemy sobie pozwalać na takie luksusowe marnotrawstwo bogactwa narodowe? Czyż nie możnaby sól wywozić w wielkich ilościach do Rosji, z ogromną korzyścią materialną dla obydwu stron i z jeszcze większą korzyścią moralną dla Polski? Wszak Austria do ostatniej chwili swego istnienia płaciła rzą-

dowi rosyjskiemu, za pomoc udzieloną jej w roku 1848 przeciwko zbuntowanym Węgrom, haracz wdzięczności pod postacią soli wielickiej. Dobrze się stało, że ciągłość tego haraczu została przerwana, ale przez dostarczanie ludności rosyjskiej taniej soli, zyskałaby Polska wdzięczność tej ludności a dla swoich bezrobotnych pracę. Wiemy, że rząd rosyjski już kilkakrotnie wszczynął starania o rozpoczęcie pertraktacji w tej właśnie sprawie. Ale niczem nie wytłomaczono „humory” Prystoryanów zawsze stają na przeszkodzie załatwieniu jej. Zapytujemy dlaczego? Domagamy się odpowiedzi jasnej, dla każdego zrozumiałej i niewykretniej. T. Rr.

Nowy odpływ złota

KOMENTARZE NA TLE OSTATNIEGO BILANSU BANKU POLSKIEGO

Ostatni bilans Banku Polskiego za trzecią dekadę czerwca wykazał dalszy odpływ złota ze skarbcza Banku, w wysokości przeszło 18 milionów złotych. Fakt ten wywołał w kręgach finansowych pewne komentarze, w ciągu czerwca bowiem zapas złota w Banku Polskim zmalał o około 64 milj. zł. schodząc poniżej 500 milj. zł., nadto zaś zwiększył się obieg biletów bankowych, tak, że w rezultacie obowiązujące pokrycie banknotów wynosi obecnie 43 proc., t. j. 3 proc. powyżej statutowej normy.

W związku z tem agencja „Press” stwierdza na podstawie informacji z miarodajnych źródeł, że nie należy przywiązywać zbyt wielkiej wagi do

malenia zapasów złota w Banku Polskim. Przyczyną tego jest duży nacisk na Bank ze strony banków prywatnych i przedsiębiorstw przemysłowych, spłacających swe zobowiązania w stosunku do zagranicy. Nacisk ten powiększył się zaś ostatnio wskutek spadku dochodów z tranzytu kolejowego, kurczącego się salda dodatkowego naszego bilansu handlowego i „zamrożenia” należności polskich w niektórych krajach.

Wśród państw środkowej Europy Bank Polski pod względem wysokości pokrycia banknotów w złocie zajmuje drugie miejsce, lepsze od dziesięciu innych krajów, takich nawet, jak Norwegia, Szwecja i Danja.

Tłumny wiec stronnictwa ludowego pod Wieliczką

Z kół stronnictwa ludowego piszą nam:

Ustaliło się już tak na wiecach ludowych, że policji na nich zupełnie nie potrzeba. O ile niema „kawałów” ze szkarlatyną lub przyszczyca, nie trzeba się obawiać żadnych niepożądanych wypadków. Chłopi wszędzie tworzą własne strażki porządkowe, spokój i porządek nie pozostawia nic do życzenia. Obecnie już niedziele i święta nie wystarczają na wiece. Zaczynają się już wiece i w dni powszednie i zupełnie nie różnią się ani liczebnością, ani nastrojem od wieców w święto.

W sobotę ubiegłą odbył się wiec stronnictwa ludowego w gminie Zabawie pod Wieliczką. Wystarczyło powiedzieć, że będą posłowie ludowi i że będzie Witos, a zleciało się tyle ludzi, że trudno i w mieście, jak Kraków, o większą ilość uczestników. Dziś wiecie zamieniły się w uroczystości. Na poczekaniu: tysiące ludzi, banderje chłopskie na koniach, stroje ludowe, muzyki włościańskie, śpiewy, wozy dla posłów w cztery konie, ubrane odświętnie, kwiaty, deklamacje, wiwaty... Czegoś podobnego nie widywało się przedtem. Zapal, jakby w przeczuciu jakichś wypadków odświętnych.

Na dworcu w Wieliczce powitanie posłów Witos i dra Kiernika. Dziewczęta witają ich kwiatami. Przed dworcem czeka wóz w cztery konie, gwardja honorowa z krakowianek i krakowiaków. Starosta krakowski nie pozwolił... na banderję przeciągającą przez Wieliczkę, żeby się saliny — przypadkowo — nie zaważyły. Banderja czeka za miastem w kilkadziesiąt koni. Malowniczo wjeżdżają do Zawady. Powitania przy bramie triumfalnej, przemowy, kwiaty, okrzyki na cześć posłów ludowych, na cześć Polski ludowej, na cześć Rzeczypospolitej. Tłum porywa Witos i Kiernika na ręce i niesie ich aż na miejsce przemówień. Zapal nieopisany. Wśród okrzyków uwielbienia powiewanie czapkami i kapeluszkami. Pierwszy przemawia poseł dr. Kiernik, dając obraz rządów sanacyjnych. Przekonywa zebranych głęboko. Argumenta odczuwają wszyscy wybornie — na własnej skórze. Rozumieją, o co idzie i czują, że do zła należy się dobrać bezwzględnie. W dyskusji przemawiają Książek z Grabia, Słowik z Bierzanowa i Palka z Jasienicy. Oklaski żywiołowe potwierdzają zgodę zebranych z mowcami. **Przez dusze** chłopskie przechodzi prąd nadziei, że idziemy do czegoś lepszego, że musi być lepiej i musi być wkrótce lepiej.

Do przemówienia gotuje się Witos. Tłumy witają go owacyjnie. Witos wali przedewszystkiem w „moralność sanacyjną”. Różnie ją niczem piłą i sieczką niczem chłopską kosą. Spokojnie, miarowo, dowodnie, a bezlitownie. Nie zapomina i o „djabie-zwycięzcy”. Maluje go w brzeskim stylu i kolorach. Nawet go chwali za „Brześć”, którym dokonał nie tylko zjednoczenia i zacementowania polskiego ruchu ludowego, ale zacieśnienia przy-

jaźni między chłopem a robotnikiem. (Brawa i okrzyki zadowolenia). W Brześciu lepiej poznaliśmy dusze przedstawicieli robotników — mówił Witos — z Liebermanem na czele, niż za długich lat politykowania. Dopiero siedząc razem w celi więziennej z Liebermanem, przekonałem się, że jestto wielki polski patriota. Zapewne i Lieberman głęboko się do mnie przekonał i pogłębił wiarę w drogi, jakimi chodzę dla dobra Polski i ludu. Niech tylko stronnictwo robotnicze zapali serca robotnicze, jakeśmy my zapalili serca chłopskie do wspólnej pracy, a możemy być pewni, czy się to komu będzie podobać czy nie, że lepsze jutro dla Państwa i Narodu nadejdzie i w masach ludowych. Ojczyzna się odrodzi i stanie do zdrowego bytu”.

Mowa Witosza zrobiła na zebranych niezwykle głębokie wrażenie, oraz opanowała tłumy niesłychanym przejęciem. Zdawałoby się, że na dane hasło tłumy szłyby chyba w piekło. Rezolucje, w tonie bardzo mocne, uchwalone jednogłośnie. Uchwalono hołd ofiarom łapanowskim i zebrano na ich rzecz kilkadziesiąt złotych. Uczestników śmiało obliczyć można na 6000 ludzi. Nie brakło, prócz chłopów także i robotników, inteligencji i mieszczan w wielkiej zgodzie i zrozumieniu sprawy.

Po kilkogodzinnych obradach przewodniczący zebrania p. Wyroba z Liszek zamknął wspaniałuroczystość chłopską, poczem odśpiewano pieśni narodowe. Tłumy długo jeszcze, upojone wrażeniem, ociągały się z odejściem do domów. Dzień ów zaryje się dobrze w pamięci każdego uczestnika wiecu.

Czuma stanie przed sądem doraźnym

Jak donoszą pisma warszawskie, morderca tow. Kazimierza Pocztowskiego Andrzej Czuma sądzony będzie za swą zbrodnię przez sąd doraźny.

Dwa sądy doraźne w Warszawie

Dziś w czwartek odbędzie się w Warszawie rozprawa przed sądem doraźnym przeciw członkom BBS Sobierajowi i Szmidtowi, mordercom Gettera.

Jutro w piątek przed sądem doraźnym w Warszawie odbędzie się rozprawa przeciw członkowi sanacyjnego „Legjonu młodych” Kujawskiemu, mordercy Dembowskiego, urzędnika magistratu warszawskiego. Kujawskiego bronić będzie z urzędu adw. Drobniewski.

Na jednej linii z caratem!

Z okazji pojawienia się książki pod tytułem „Sprawa brzeska 1930—1932” poseł BB, redaktor „Słowa” wileńskiego Cat-Mackiewicz, pokusił się o przeprowadzenie analogii „historycznej” co do sposobów i środków gnębienia i łepienia opozycji i wszystkich „nieblagonadziejnych”, nieprawomyślnych pod knutem carskim, a batem sanacyjnym.

METODA CARSKA

W numerze 157 „Słowa” w artykule pod tyt. „Stypa” p. Cat-Mackiewicz porównuje:

„...Najciekawszą i najbardziej pouczającą analogią historyczną będzie ta, do której teraz przejdziemy. Nietylko ze sprawy Azefa, lecz i z innych rewolucyjnych historyj wiemy, w jaki sposób policja rosyjska zwalczała ruch rewolucyjny w ciągu kilku dziesiątków lat. Na czym polegała metoda sui generis geniusza Zubatowa, Raczkowskiego, wreszcie stołypinowskiego Gierasimowa i innych kierowników „ochrony”. Nie na samym tylko utrzymywaniu prowokatorów w środowisku rewolucyjnym i ochranianiu ich od aresztowania. Metoda ta polegała na wciśnięciu prowokatora do szlabu, do samego centrum ruchu rewolucyjnego, a potem na powstrzymywaniu się od aresztowania nietylko prowokatora, lecz i całego tego rewolucyjnego szlabu. W ten sposób policja rosyjska, przeprowadzając masę aresztowań, wsadzając setkami ludzi do więzienia, zsyłając na Syberję i wieszając na szubienicach, działała przeciwko szeregowcom rewolucji, a starała się, o ile to było możliwe, zachować centrum, szlab, źródło rewolucyjnej organizacji. Jej walkę z ruchem rewolucyjnym można przedstawić jak odrąbywanie nóg u głownoga z pozostawieniem głowy przy życiu, co powodowało ciągle odrastanie obrzydliwych macek.

Walka policji rosyjskiej z rewolucją przypominała właściwie obcinanie kuponów od nienaruszanych papierów procentowych. Bo przecież te aresztowania, zsyłki, szubienice — wszystko to były potworne kupony, które się u żandarmów nazywały awansami, odznaczeniami, powodzeniami w karierze”.

Za tego rodzaju metodę walki z rewolucją społeczeństwo płaciło „tysiące studentów, wciąganych do agitacji, setki robotników, balamucowanych przez agitatorów. Do więzień dostawali się ludzie mniej winni i mniej niebezpieczni”.

„Rosyjska metoda dawała maksimum represji przy oszczędzaniu źródła ruchu rewolucyjnego, przy oszczędzaniu sztabów rewolucyjnych, czasami ze względu na współdziałanie tych sztabów z prowokacją, czasami dlatego, że wtedy i polityka i policja działały i żyły w kretowiskach”.

METODA BRZESKA

„Metoda brzeska — wyjaśnia p. Mackiewicz — jest właśnie odwróceniem metody powyższej czemś djametralnie odmienną. Walka z opozycją, która zaczęła kumać się z rewolucją, została rozpozczeta w ten sposób, że z każdej partii unieszkodliwiono zaledwie dwie lub trzy jednostki,

lecz wybrane tak trafnie, że ich unieszkodliwienie sparaliżowało cały ruch. Jest to więc — powtarzamy — coś djametralnie przeciwnego od rosyjsko-prowokacyjnej metody hodowania choroby raka rewolucyjnego, aby operować, aby odcinać tylko jego nacieki. Jest to przedewszystkiem metoda humanitarna, zamiast tysięcy aresztowań ludzi formalnie winnych, — chwywania chłopców z rewolucyjnymi odezwaniami itp., unieszkodliwiło się tych ludzi, którzy byli źródłem przestępstw, unieszkodliwiło się ich zresztą, zanim mogli rozwinąć akcję przestępczą w większej skali.

Brześć unieszkodliwił opozycję na bardzo długo”.

Jak wynika z powyższych fachowych rozrządzeń policyjno-ochronnych sanacyjnego posła i redaktora, posiada on wszelkie dane na dozorec brzeskiego. Dla uzupełnienia analogii historycznych policyjno-ochronnych p. Mackiewicza dodamy, że mimo pewnej „odmienności” metod carskich, a sanacyjnych, w obu wypadkach towarzyszyły wykonawcom metod „awanse, odznaczenia powodzenia w karierze” (krzyże niepodległości z mieczami, Nowogródek itp.). Zdaniem p. Mackiewicza pierwsza metoda „wychodziła na dobre tylko „ochronnikom”, państwu i społeczeństwu przynosiła klęski”. A co Polsce przyniosła metoda brzeska?

BRZEŚĆ UMOŻLIWIŁ OBCIĘCIE PENSYJ URZĘDNIKOM!

W końcu, sanacyjny teoretyk ochranno-brzeski wynosi pod niebiosa wspaniałe skutki Brześcia dla sanacji:

„Sprawa brzeska nie osłabiła ani Polski, ani jej rządu”.

„Proces brzeski ze wszystkimi błędami, które popełniło oskarżenie, zamiast stać się feniksem opozycji-rewolucji, stał się tylko wielką stypą po naszej opozycji. Nie przeczymy, że dziś w Polsce jest dużo niezadowolonych, sarkania, krytyki. Ale ci sarkający, niezadowoleni i krytykujący bynajmniej nie mają zamiaru wspierać partii opozycyjnych. W miarę kryzysu sarkanie wzrastało, a wpływy opozycji malały”.

Jeśli sanacja tak rozumie sytuację... w kraju — temlepiej dla opozycji. Poseł Mackiewicz jest rozradowany, bo jego zdaniem „opozycja jest u nas rozbita przez rząd i przez obóz” sanacyjny.

„Jest to jedyny rząd i jedyny obóz, który, gdy nadeszła konieczność, poszedł na obniżenie pensji urzędnikom. Każdy klasowy rząd w Polsce: chłopski, robotniczy, drobnomieszczański, inteligentki cofnąłby się przed tą ewentualnością, nie odważyłby się na ten heroizm” — zapewnia p. Mackiewicz. Dla niego heroizmem jest obcinanie drugim poborów, ale głodowanie mas, to nie jest heroizm.

Zasługą p. Mackiewicza jest, że, szukając porównań dla metod sanacji, uznał, iż najodpowiedniejszym kryterjum w tym wypadku będzie carat i jego ochrana.

Więc cóż za te miliony, które wydarło robotnikom z ich zarobków, pożytecznego sprawiono i dla kogo? Może ktoś z zainteresowanych odpowie na to pytanie, ale nie tak „prawdziwie”, jak to „prawdziwie” argumentowali... P. S.

pasto do obuwia
Erdal
we wszystkich kolorach

Robotnicy a chłopci

NAFTOWCY NA RZECZ OFIAR ŁAPANOWSKICH

Robotnicy i urzędnicy rafinerji i kopalni w Jedliczach i okolicy, zgromadzeni na wiecu tow. Stańczyka, generalnego sekretarza Centralnego Związku Górników, po wysłuchaniu referatu, w którym tow. Stańczyk przedstawił obok innych także przyczyny i przebieg wypadków łapanowskich, złożyli samorzutnie na ręce tow. Tebicha, przewodniczącego zebrania, 30 złotych na pomoc ofiarom łapanowskim. Tow. Stańczyk przekazał zebraną kwotę komitetowi, zajmującemu się rodzinami zabitych, względnie aresztowanych w związku z krwawymi zajściami w Łapanowie.

Rejestracja polityczna stowarzyszeń

Niedawno doniosła „Gazeta Warszawska” o dziwnym poglądzie na harcerstwo, zawartym w „Atlasie organizacji społecznych”. Okazuje się, że ten „Atlas organizacji społecznych” jako spora broszura pod redakcją Adama Skwarczyńskiego wyszedł staraniem Towarzystwa kultury i oświaty, znanego z rewelacji prof. Rybarskiego w Sejmie na temat rozdziału subwencji Banku Gospodarstwa Krajowego. Zeszyt I, wydano w roku 1932 (4-o str. 37 i XVIII tabl.) z zasiłku kancelarii cywilnej prezydenta Rzeczypospolitej.

Okazuje się, że jest to wydawnictwo par excellence polityczne i to spreparowane pod kątem widzenia doraźnych potrzeb sanacji, gdyż wszystkie organizacje społeczne rozpatrywane są pod kątem widzenia cech następujących: 1) liczebność, 2) zamożność, 3) zabarwienie polityczne.

Co do cechy ostatniej, to atlas rozróżnia: a) obóz współpracy z rządem, b) pravicę społeczną i polityczną, c) obóz ludowy, d) socjalistów opozycyjnych i e) komunistów.

Cały „Atlas” jest czemś w rodzaju podręcznika dla działaczy sanacyjnych. Może on się przydać np. dla nowomianowanego starosty, żeby go w krótkiej drodze zorjentować, które organizacje społeczne należy popierać, a którym „przeszkadzać”.

„Atlasu” tego — pisze „Gazeta Warszawska” — który zawiera oczywiście sporo subiektywnych przydziałów różnych towarzystw do tej lub owej grupy politycznej, niema niestety zupełnie w han dlu księgarskim i wpadł on nam w ręce tylko przypadkowo.

Tembardziej jednak zastanawia nas na tem wydawnictwie firma kancelarii cywilnej p. prezydenta Rzeczypospolitej...

Kolejarze przeciw „Tajnemu Detektywowi”

Organ Zw. Zawod. Kolejarzy z 1 b. m. pisze, co następuje:

„Kolejarze zaprzatają swe myśli bzdurstwami w rodzaju różnych kiepskich romansideł, karmiąc się obrzydliwą strawą w rodzaju „Tajnego Detektywa” i „prasa”, którą każdy robotnik winien zwalczać w sposób bezwzględny, jako siejącą głupotę, zgniliznę, serwilizm i demoralizację przeważnie wśród młodzieży proletarjackiej, a także wśród starszych.

Rozpacz ogarnia doprawdy, gdy się widzi, jak 15—16 letni chłopcy i dziewczęta tłoczą się przed kioskiem, by kupić numer wstrętnego, nadętego zbrodniami „Tajniaka”. Czy można się jednak dziwić tym naiwnym chłopcom, których interesują opisy i fotografie kradzieży, napadów, włamań, morderstw i t. p. skoro widzimy na ulicach, w pociągu i t. d., że i starsze pokolenie, ludzie oświadczeni, zaczytywują się podobną lekturą?

Mamy przecież dość organów prasy, która nie się uswiadomienie, a której często nie docenia się, kupując zato różne brukowce sensacyjne, spekulujące na głupocie ludzkiej i tylko dzięki temu egzystujące”.

Na co poszła obniżka zarobków w górnictwie?

Kiedy w miesiącach zimowych ubiegłego roku i tego roku CZG robił wszystko, co mógł, w celu niedopuszczenia do obniżki zarobków w górnictwie, to spotykaliśmy się tak ze strony właścicieli kopalni, jak i ze strony czynników rządowych z argumentacją, że obniżka wprawdzie jest bolesną, ale ta obniżka musi być dokonana, ażeby nasz polski węgiel nie utracił rynków zagranicznych, ażeby nie zmałał nasz eksport, a na podstawie utrzymania się eksportu, ażeby nasze kopalnie mogły pracować wszystkie dni w tygodniu itd., a co najważniejsza! ażeby nie musiały przystępować do redukcji robotników z kopalni.

Tej argumentacji uwierzyli tacy „znawcy” spraw robotniczych, jak Grajek, Moraczewski i ich podwładni, nibyto działacze-sekretarze. Jedynymi byliśmy my z CZG, którzyśmy w te przedstawiane nam argumenty nie uwierzyli i twierdziliśmy, że ta obniżka zarobków zostanie tylko bardzo skrzywdzeni robotnicy, a innego celu się nie osiągnie. Niestety, nasze słuszne argumenty nie znalazły należytego zrozumienia i obniżkę zarobków robotnikom prawie że gwałtem narzucano.

Od czasu przeprowadzenia tej nibyto „prawdziwej” argumentacji do dni dzisiejszych upłynęło 5 miesięcy, a jakież jest rezultat prawdziwości tej argumentacji? Według posiadanych przez nas wiadomości obniżka zarobków robotniczych w górnictwie węglowym na Górnym Śląsku oraz w zagłębiach dąbrowskim i krakowskim wynio-

sła ponad 20 milionów złotych. Tyle wydarło biednym robotnikom! A o ile się powiększył nasz eksport zagranicę? o ile się zwiększyła liczba pracujących w tych miesiącach dniówek? Pracuje się po obniżce zarobków mniej dniówek niż przed obniżką i to dość dużo mniej!

Tak wygląda ta argumentacja, w którą kazywali nam wierzyć z takim zapałem tak kapitałiści, jak i czynnikowie rządowi! Tylesamo prawdziwości co do powiększenia się eksportu i dni pracy. A jak też wygląda najważniejsza w powyższej sprawie kwestja nieredukowania z kopalni robotników? Nie będę tu wyliczał cyfrowo poszczególnych kopalni i ile która zredukowała od lutego do końca czerwca br. robotników z pracy, czytelnicy naszego pisma niech się dowiedzą o tej sprawie przynajmniej tyle, że niema ani jednej w trzech zagłębiach takiej kopalni, któraaby w przeciągu tych pięciu miesięcy nie zredukowała w pracy dziesiątek, setek, a nawet tysięcy biednych robotników!

A więc poto było trzeba obniżyć i tak już niedostateczne zarobki w górnictwie? Towarzyszom z naszego CZG zalecam zapytać się w tej sprawie obecnie tych, którzy kazali nam wierzyć w prawdziwość argumentów kapitalistycznych i rządowych, a przedewszystkiem sanatorów i enpe-rowców, ponieważ te dwa bliźnięta najgłośniej i najwierniej otrębywały robotnikom zbawienność obniżki zarobków, która obecnie tak to po 5 miesiącach wygląda...

Kartka z „radosnej twórczości“

NADUŻYCIA PRZY BUDOWIE POCZTY W GDYNI

Pisaliśmy parokrotnie na ten temat na tle prowadzonej w Gdyni rozprawy. Obecnie po zamknięciu przewodu sądowego przytoczymy ważniejszy ustęp z mowy prokuratora.

Stwierdziwszy, że firma Mikulskiego, która powstała bez kapitałów (wówczas możliwa była taka budowa, gdyż skarb nie był pusty) pracowała przedewszystkiem przy pomocy łapownictwa, taką następnie ustalił różnicę przy budowie dworca i poczty w Gdyni.

„Dworzec i poczta w Gdyni“ — mówił — „to dwa bagna budowlane, ale o różnym ciężarze gatunkowym. Nadużycia, popełnione przy budowie poczty, wołają o karę wielkim głosem.

Skala tych nadużyć była znacznie większa, a niżeli na dworcu, widoki dla firmy „Jan Mikulski“ zupełnie nowe, bo zmienił się jej protektor. Gdy na dworcu był nim niewysoki urzędnik de Lorme, to na poczcie rolę protektora odegrał inż.

Ruszczewski, wszechwładny dyrektor biura budów ministerstwa poczt i telegrafów (za ministerstwa p. Miedzińskiego). Porównanie tych dwóch osób obrazuje skalę nadużyć, stosowanych przy budowie dworca i wznoszeniu poczty“.

Porównuje następnie prokurator budowę poczty z budową oddziału BGK w Gdyni, wzniesioną przez tę samą firmę i w tym samym mniej więcej czasie. Otóż kierownik budowy BGK, świadek inż. Ziółowski, orzekł, że metr sześć. BGK, z meblami i drogiemi urządzeniami nie dochodzi do 100 zł. Według tego świadka w tym stosunku poczta powinna kosztować 75 zł.

Przyjmuję jednak — dodał prokurator — cenę 100 zł. za metr sześć. i stwierdzam, że pocztę przepłacono o 1,600.000 zł....

Możemy na tej okrągłej cyfrze poprzestać, nie powtarzając za prokuratorem całego szeregu cyfr i szczegółów nadużyć.

Niestychane wybryki „Strzelca“

Z Żabikowa donoszą do pism poznańskich:

W ubiegłą niedzielę, tj. 3 bm. doszło tu do zajęć wręcz niestychanych. W dniu tym komitet wentowy z prezesem ks. proboszczem Joachimowskim na czele, urządził wentę parafjalną na cele budowy nowego kościoła. Ponieważ pogoda nie dopisała, wentę przerwano i przeniesiono się do sali p. Szukały, gdzie urządzono licytację przedmio-

tów, przeznaczonych na wentę. W czasie licytacji tych przedmiotów na salę wtargnęła grupa członków „Strzelca“. Wszczęli oni na sali awanturę i rozbili większą część przedmiotów, ofiarowanych przez obywatelstwo na wentę. W tymże czasie pobito nietylko członków komitetu wenty, ale także bezbronne kobiety oraz nieletnie dzieci.

— o o o —

Gdy „strzelec“ urzęduje na stanowisku burmistrza...

O drobnym, lecz dla stosunków na prowincji charakterystycznym fakcie donosi „Gazeta Bydgoska“. W Gąsaniu na zabawę „Sokoła“ wtargnął członek „Strzelca“. Jadł, pił, bawił się do białego rana.

Dnia następnego zawiadomił swego „komendanta“, że był źle traktowany, że na zabawie odnoszono się doń z pogardą. Pretensja dość dziwaczna.

Dziwniejszym przecie było postępowanie komendanta „Strzelca“ i burmistrza w jednej oso-

bie. Ten ci mędrzec nadał sprawie „bieg urzędowy“, przesyłając do obywateli kilkanaście wezwań. Przed naznaczonym terminem do magistratu niektórych obywateli ściągnięto siłą. Oczywiście burmistrz nie ma żadnego prawa do takiego postępowania, tem więcej, że niektórzy obywatele zamieszkują na terenie gmin sąsiednich.

Tak, tak, może kto odpowie — burmistrz nie ma prawa, lecz może ma je komendant „Strzelca“?

— o o o —

Krynica—Zdrój, 5 lipca.

KRYZYS KRYNICY

Krynica przeżywa ciężki kryzys. Pensjonaty, dalej położone, puste — w centrum bardzo rzadko obsadzone — około 30 domów do sprzedania, w sanatoriu przymusowy zarząd, przeważnie za niespłacone daniny publiczne. Jeżeli może ilościowo liczba kuracjuszków nie zmniejszyła się wybitnie, to jednak zmniejszyła się jakościowo. Kto musi się leczyć w Krynicy, lokuje się gdzieś na uboczu, w chałupach chłopskich, gotuje mleko i jajka, aby opłacić nie obniżoną wcale a bardzo wysoką takse klimatyczną (40 złotych za okres od 2 do 6 tygodni) i bilety kąpielowe, obniżone, jakby na drwiny z najbiedniejszych w klasach III o 10 do 20 groszy, zaś w kabinach salonowych lub I klasy o 50 do 80 groszy. Ten piękny gest w kierunku dobrze sytuowanych, których stać na kabiny salonowe, nie pomógł wiele. Nie przyjechali do Krynicy ci, których nie dotknął ogólny kryzys. Takich stać i na paszport i na wyjazd zagranicę, gdzie w miejscach kąpielowych nie traktuje się kuracjuszków w sposób, jakby im świadczone łaskę, ale traktuje się sprawę po kupiecku, a więc jedna się gości, uprzyjemnia im pobyt, ułatwia leczenie. W Krynicy inaczej!

Nie pomogły wskazania Dr. Blasberga, ujęte w referacie na trzecim zjeździe lekarzy w Krynicy: „Zarządy Zdrojowisk powinny dążyć do wywołania zadowolenia u kuracjuszków, przewidując i udostępniając im to wszystko, czego w zdrojowisku potrzebują, tak, aby pacjent czuł na każdym kroku, że jego dobro jest celem i przedmiotem specjalnych trosk u kompetentnych czynników“.

Te wskazania powinny wisieć wydrukowane wielkimi literami w Zarządzie zdrojowym, a p. dyrektor powinien w przebraniu, aby go nie poznano, wykupić bilet kąpielowy do starych łazienek, wykąpać się raz w kąpeli gazowej, raz w borowinie, a raz w zakładzie hydropatycznym. Możeby coś zarządził, aby nie wystawać przed okienkiem po parę godzin w ścisiku i poszturkiwaniu, aby nie słuchać niegrzecznych odpowiedzi i uwag pań kasjerek, aby opłacać się nędznie wynagradzanej służbie (24 złotych miesięcznie), a jeżeli się nie opłaci należyście, otrzymać kąpiel zamiast np. 28 st. ciepłoty, 20 lub 36 st.! Niechby doświadczył na sobie brudu w hydropatji, niechby pokosztował, jak się obchodzi obsługa z gościem, jeżeli nie otrzyma odpowiedniego napiwku! Niechby zobaczył, jak w borowinowych łazienkach przesuważy wozy po deskach ruchomych jak klawisze, rozpryskujących przy przesuwaniu wozów błoto na ściany, niechby wyczekiwał na przygotowanie wanny pół godziny i usłyszał odpowiedź od służącego na zwróconą uwagę, że płaci się dużą sumę za całogodzinną kąpiel, aby po kąpeli odpocząć conajmniej pół godziny, a

Z ruchu socjalistycznego

TOW. POSEŁ CIOLKOSZ W OŚWIĘCIMIU

Klasa robotnicza Oświęcimia i okolicy gościła w niedzielę 3 lipca rzadkiego gościa. Tow. poseł Ciolkosz przyrzekł swój przyjazd do Oświęcimia na publiczne zgromadzenie. Nie chcąc dać naszej policji okazji do urzędowania, wybrało się kilku towarzyszy na dworzec w celu przywitania drogiego gościa, rezerwując sobie godne przyjęcie w lokalu partyjnym. Wchodzącego tow. posła Ciolkosza przywitała młodzież robotnicza w koszulkach turowych odśpiewaniem „Hymnu młodzieży“, a następnie tow. Dudkówna wręczyła gościowi bukiet czerwonych róż i w gorących z serca płynących słowach zapewniła tow. posła Ciolkosza o wielkiem przywiązaniu klasy robotniczej do partji i jej przywódców. Tow. Ciolkosz, wzruszony temi dowodami wierności, dziękował obecnym za to przywitanie i wygłosił przytem piękne przemówienie, zwracając się przedewszystkiem do młodzieży turowej, która ma być awangardą w walce o lepsze jutro, o sprawiedliwość społeczną dla klasy robotniczej całego świata. Odśpiewaniem pieśni robotniczych zakończyła się krótka uroczystość, która wywarła na obecnych niezatarte wrażenie.

O godz. 10 zaczęły masy ludu pracującego miasta i wsi napływać do wielkiej sali p. Wysogładowej, która też wkrótce zappełniła się po brzegi. Gdy tow. Krzemień w zagajeniu zaznaczył, że głównym referentem dzisiejszego zgromadzenia jest więzień brzeski tow. Ciolkosz, burza oklasków i okrzyków „Niech żyje“ zerwała się w całej sali. Po wyborze prezydium w osobach tow. Nosala i Nyderka zabrał głos, ponownie serdecznie witany, tow. poseł Ciolkosz. Niezwykle zainteresowanie towarzyszyło wywodom mówcy, który retrospektywnie scharakteryzował rzady „najmiłościwszej“ nam panującej sanacji moralnej od przejścia „tow.“ Piłsudskiego przez trzeci most aż do czasów obecnych. Mowca przypominał przestrogi tow. marszałka Daszyńskiego i lekceważącą, aby nie powiedzieć pogardliwą odpowiedź „czynnika miarodajnego“ w znanym wywiadzie. Tow. poseł Ciolkosz dał przegląd ustaw uchwa-

lonych przez obecny Sejm, słusznie nazwany „fabryką prawodawstwa“, wykazując wrogi stosunek systemu do wymagań klasy robotniczej przy poparciu „tow.“ Moraczewskiego i innych „rewolwerowych fraków“. Trudno w korespondencji choćby tylko w ogólnych zarysach zobrazować przemówienie tow. posła Ciolkosza, które trwało przeszło 2 godziny. Jak prawdziwy bicz boży, smagał niemoralność sanacji, niesłusznie moralną zwanej, nieprawości życia publicznego, którym ta sanacja rzekomo miała położyć kres. Okrzyki oburzenia całej sali świadczyły o głębokiej wzdargdzie, jaką „cieszy się“ sanacja wśród klasy robotniczej, jakoteż o pełnem zrozumieniu dla wywodów szanownego mówcy, który bez demagogicznych frazesów, ale cytatami z przedłożen rządowych, ustaw i głosów prasy popierał swoje twierdzenia. Mowca w krótkich, ale dobitnych słowach omówił zmienne pożyczek koleje od „parszywej“ zapalczanej do kolejowej i odparł bezmyślny zarzut, jakoby opozycja zwłaszcza lewicowa przeszkadzała w dojściu pożyczki kolejowej tj. drugiej transzy, do skutku. W końcu mowca apelował do zebranych, by stali wiernie przy obranym sztandarze i nie szli na lep demagogji z prawa czy lewa, podkreślając antywojenny charakter naszej partji w przeciwieństwie do partji burżuazyjnych, w których interesie wojna bywa prowadzona. Ponowna burza oklasków wynagrodziła mówcę za jego interesujące wywody.

Następnie imieniem młodzieży robotniczej przemawiał tow. Edward Majcherek, apelując do zebranych, by nie posyłali swych synów do wrogich nam organizacyj. W tym samym duchu przemawiał jeszcze tow. Spisak.

Imieniem stronnictwa ludowego zabrał głos ob. Olechnowski, który omawiał stosunki na wsi i wezwał zebranych do solidarności miasta i wsi w walce z sanacją.

Tow. Nosal omawiał stosunki lokalne, a w końcu zabrał głos tow. Nyderk, który po wywodach krótkich, z powodu spóźnionej pory, odczytał przygotowaną rezolucję, przyjętą jednogłośnie i entuzjastycznie.

Robotnicy Oświęcimia i okolicy mieli piękny dzień, który długo pozostanie w ich pamięci.

— o o o —

Sanatorzy i to potrafią!

NADUŻYCIA PRZY WYDAWANIU ŻYWNOŚCI BEZROBOTNYM
W GMINIE BORYSLAWSKIEJ

(Korespondencja własna)

Borysław, 5 lipca.

Są ludzie, którzy potrafią zerować nawet na najskrajniejszej nędzy bezrobotnych. Do tej kategorii ludzi można zaliczyć i naszych „sanatorów”, rządzących gminą boryslawską.

Od listopada 1929 do stycznia 1931 przy wydawaniu bonów żywnościowych bezrobotnym, zatrudnieni byli dwaj urzędnicy: Dornstrauch i Bednarz. Urzędnicy ci otrzymywali każdego miesiąca od urzędnika Erdsteina polecenie, na jaką sumę mogą wydać bony żywnościowe. Suma ta obracała się między 8 a 10 tysiącami złotych miesięcznie. W tym samym czasie p. Erdstein otrzymywał od starostwa drohobyckiego dla bezrobotnych najmniej 16 tysięcy złotych miesięcznie.

Po zamknięciu wypłaty p. Erdstein polecał wpisywać do listy pewną określoną liczbę bezrobotnych, którzy zasiłku nie pobierali, i — aby zachować pozory, że ludzie ci wzięli pieniądze — polecił fałszować ich podpisy. W ten sposób lista wypłaconych zapomóg pokrywała się z przekazaniami przez starostwo sumami.

Gdy urzędnicy, wydający bony bezrobotnym, zwrócili p. Erdsteinowi uwagę, że taka „manipulacja” pachnie kryminałem, p. Erdstein zagroził im utratą posad. Urzędnicy, w obawie przed pozbawieniem chleba, robili milcząc to, co im kazano. Fałszowane w ten sposób listy odchodziły do starostwa, a w posiadaniu p. Erdsteina zostawała niewypłacona bezrobotnym suma 6—10 tysięcy złotych miesięcznie.

Malo tego! P. Erdsteinowi zwracał uwagę na następstwa tych „manipulacji” rachmistrz magistratu p. Tereskiewicz, lecz i to pozostało bez skutku. P. Erdstein brał jeszcze zasiłek z funduszu dla bezrobotnych dla swojej służącej Anny Łubów w wysokości 15 złotych miesięcznie. Gdy policja państwowa wpadła na trop „manipulacji” i rozpoczęła dochodzenia, p. inż. Machnicki, ówczesny komisarz gminy, a obecny komisarz gminy chrześcijańskiej w Borysławiu, przyszedł do urzędników Dornstraucha i Bednarza i oświadczył im, że sprawę chce zatuszować. Zaproponował im, by zeznali, że zabrane pieniądze szły na przedszkola (co za wzruszająca troska komisarza o oświatę ludową!), a co się tyczy podpisów na wykazach, to... bezrobotni sami kładli te podpisy! To nakłanianie do fałszywych zeznań skończyło się fiaskiem, gdyż — jak się dowiadujemy — wymienieni urzędnicy zeznali w starostwie zgodnie z prawdą.

A przecież komisarz gminy musiał wiedzieć o tych nadużyciach, skoro zabiegał o zatuszowanie sprawy. Od jakiegoś czasu wie o tem starostwo drohobyckie i policja, a p. inż. Machnicki zarządza w dalszym ciągu, jako komisarz, majątkiem gminy chrześcijańskiej w Borysławiu. Nawet nie

został zawieszony w urzędowaniu na czas dochodzenia. Inni również bezkarnie chodzą po Borysławiu. A kto zwróci głodnym bezrobotnym ukradzione z ich zasiłków przeszło 100 tysięcy zł.?

Tak to jest z sanacyjną „moralnością”. Ciągłe tylko: pieniędzy, pieniędzy, pieniędzy!

Ale, żeby można było bogacie się kosztować bezrobotnych, to już jest iście „sanacyjna” sztuka!!

KRONIKA

Cudowna przemiana

Pod tytułem „Cudowna jakaś przemiana” podaje „Kurjer Poznański” w numerze z 4 lipca grupę fotograficzną dyplomatów z Lozanny.

Reprodukcję tej fotografii widzieliśmy w paru pismach. Ale obok tej normalnej ilustracji podaje ów dziennik, jako curiosum „poprawioną” edycję, która się ukazała w jednym z pism warszawskich, szkoda że nie przytacza w którym....

Otóż ta poprawka historyczna, względnie ta cudowna przemiana spowodowała, że na miejscu, gdzie znajdował się minister spraw zagranicznych Rzeszy, Neurath, pojawiła się postać... p. Zaleskiego.

Pan minister Zaleski nie przeczuwał, że znajdzie się w tej grupie i widzimy jego podobiznę w cylindrze, gdy uczestnicy wspólnej fotografii figurują wszyscy z odsłoniętymi głowami. Nie bardzo byłoby to uprzejme ze strony naszego ministra, gdyby nie okoliczności, o których wspomnieliśmy powyżej. Ale z tą cudowną przeróbką zaszła jeszcze gorsza przygoda. Panu Zaleskiemu pozwolono skorzystać tylko z jednej ręki własnej, w której trzyma laskę; drugą musiał odziedziczyć po swoim poprzedniku wraz z przedmiotami, które tamten trzymał w tej ręce, mianowicie miękkim kapeluszem i... drugą laską, częściowo przysłoniętą ubraniem, ale widoczną koło stopy.

Tak z nadmiaru usłużności ośmiesza się często tych, którym się chce przysłużyć. Tembardziej, jeżeli się do tego zabiera tak niechłujnie, jak to miało miejsce w danym wypadku, gdzie p. Z. przedstawiony został, jako kaleka, chodzący o dwóch laskach i nie mogący zdjąć kapelusza z głowy, a natomiast trzymający jakby nieprzytomnie w rękach obcy kapelusz, który mu ktoś wetknął.

Taki fotomontażysta mógłby się popisywać w Smorgoniach. Bo to istotnie niedźwiedzia przysługa. (W Smorgoniach znajdowała się niegdys szkoła tresowania niedźwiedzi i stamtąd rochodzili się niedźwiedźnicy po całej Polsce. Totż o bardzo „domowej edukacji” mawiano dawniej: ukończył akademję smorgońską).

POGRZEB W KWIECIE WIEKU ZGASLEJ TITY Z KOROLEWICZÓW MAŁECKIEJ odbył się wczoraj popołudniu na cmentarzu rakowickim przy niezmiernie licznej publiczności. Za trumną, tonącą w kwiatkach, postępowała rodzina zmarłej, a następnie liczni towarzysze partyjni jej ojca, liczni urzędnicy magistratu, koledzy jej męża, wielu dziennikarzy, koleżanki zmarłej i mnóstwo osób z najróżniejszych sfer. Wszyscy obecni przejęci byli do głębi gorącym współczuciem dla rodziny dotkniętej tak tragicznym ciosem. Od mnóstwa osób z całego kraju nadeszły listowne i telegraficzne kondolencje.

NA PODSTAWIE ART 19 ustawy prasowej proszę o zamieszczenie następującego sprostowania artykułu p. n. „Jak sanacja dba o inwalidów”, zamieszczonego w Nr. 149 Czasopisma „Naprzód” z daty wtorek 5 lipca 1932 r. — Nieprawdą jest że: 1) Wincentemu Mistrzowi, inwalidzie wojennemu, dwukrotnie w imieniu Ogólnopolskiego Związku Kas Chorych odpowiedział p. dr. Kolkiewicz odmownie, — 2) słynny, dobrze sytuowany emeryt Izby skarbowej Cierniak, zwolniony swego czasu z Kasy Chorych, znów znalazł w niej posadę. — Natomiast prawdą jest, że: 1) Kasa Chorych w Krakowie 2-krotnie przedłożyła Ogólnopolskiemu Związkowi Kas Chorych w Warszawie podanie inwalidy wojennego Wincentego Mistrza o leczenie sanatoryjne, lecz Związek ten 2-krotnie, a to decyzją z dnia 19. 5. 1932 r. L. dz. 7099/32 Inw. i z dnia 20. 6. 1932 r. L. dz. 8980/32 Inw. odmówił wymienionemu przyznania leczenia sanatoryjnego, co Kasa Chorych podała mu jedynie do wiadomości; 2) urzędnik Kasy Chorych Cierniak nie przestał dotychczas pracować w Kasie Chorych, lecz został zwolniony ze stanowiska kierownika wydziału finansowo-rachunkowego, a z dniem 30 września b. r. otrzymał wypowiedzenie stosunku służbowego. Dyrektor: Dr. Z. Kolkiewicz.

FOTOKLUB YMCA W KRAKOWIE. Przetarg używanych aparatów fotograficznych i innych przyborów odbędzie się dziś w czwartek między godz. 7 a 10 wieczorem w sali klubowej (ul. Krowoderska 8). Osoby, które chciałyby sprzedać, wzgl. kupić mają doskonałą okazję. X kurs fotografii amatorskiej dla początkujących, dostępny dla wszystkich rozpocznie się 15 lipca. Bliższych informacji udziela i wpisy przyjmuje sekretarjat polskiej YMCA, ul. Krowoderska 8, tel. 124-36.

WYCHOWANIE „PAŃSTWOWE”. Zatrzymano 8-letniego bezdomnego S. M. za kradzież 3 par butów wartości 40 zł. w sklepie Schönberga przy ul. Szczepańskiej.

NIESZCZĘŚLIWY WYPADEK WOŹNICY. Stefan Zięba, lat 20, wpadł pod własny wóz konny na ul. Koberzyńskiej, doznając złamania palca lewej nogi i ogólnych kontuzji. Lekarz pogotowia ratunkowego udzielił ofierze wypadku pierwszej pomocy i przewiózł ją do szpitala na oddział chirurgiczny.

ARESztOWANO F. Markockiego pod zarzutem kradzieży portfela w restauracji Stegera.

LEON KRUCZKOWSKI

Kordjan i cham

114 — Pomyśle! Boa constrictor w stanie wesolym!... Oto mi dopiero atrakcja dla mieszkańców tego miasta!... Ale żart nie w porę! To, co mówiłem, nie nadaje się do żartów!... Nie może być dobrze w kraju, gdzie przez długie wieki wszystkie prawa i wszelkie wolności dzierżyła jedna tylko częśćka społeczności — i ta właśnie, co tylko spożywać umiała i fruktyfikować, w pogardzie mając pracę tworzącą — tę pracę, którą inne rosły i potężniały narody! Nigdzie praca w takim nie zostawała poniżeniu i bezczęści, jak w Polsce, a nigdzie też świetność i wystawność używania w większej nie była chwale i respekcie!... Nie mogły tu wzrastać nauki, poznawaniu tajemnic naturalnych poświęcone, a fundamentem wszelkich przemysłów i kunsztów rzemieślniczych będące, czy dla umiejętności rolniczych zatrudnień potrzebne... A tylko prawo, tekstów łacińskich rozbieranie, a statuta, a konstytucje, a teologia, a retoryka — zgoła wszystkie nauki ludzi spożywających, piastowaniu władzy i urzędów oddanych!... Ba, i do tych natchnienia na obcych szukano niwachs, gotowe przejmując systema, gotowe myśli i gotowe idee!

Pan Wencel często do tych rozważań powracał. Widziało się, że nurtują go do głębi, zajmują

umysł i niepokoją ustawicznie — —

— Posłuchaj no! — mówił raz u siebie, na Bieleńskiej, wyjmując z szuflady biurka starą gazetę. — Oto, kto w kongresowym królestwie przemysłowej narodził się, zaczątkiem pracy nowożytnej steruje!... Oto tutejszy thiers-état, stan trzeci, koryfanci polskiego mieszczaństwa!

Rozwinął gazetę i czytał —

— „Odznaczenia za plody przemysłu krajowego na wystawę w mieście maju 1828 podane otrzymali: medal złoty — p. Krauze, p. Gregoir, p. Hartmann, p. Collet; medal srebrny: p. Hoch, p. Geismar, p. Platte, p. Loth, pp. Borman i Krug, p. Ritterych, p. Kruszewski, p. Wolfring, p. Grohman, p. Sauter, p. Wernitz, p. Heinrich, p. Knusman, p. Szleydel, p. Weyss, p. Neumann, p. Kiedyngier, p. Salye, p. Szippolt, p. Frenkiel, p. Evans, p. Leszczyński, p. Gerlach, p. Krantz, p. Kindler, p. Rittberger, pp. bracia Fraget, p. Dabas, p. Bonnier, p. Taszyński, p. Vitou, p. Mathil, p. Lilpop, p. Max, p. Horalek, p. Ubusiewicz, p. Naybauer, p. Hildebrandt, p. Thomas, p. Jagielski (magister sztuki szewckiego...), p. Kuparenko, p. Steinbach...“

Odłożył gazetę i patrzył, niby na Kazimierza,

a właściwie w jakiś niewiadomy punkt swych myśli; uśmiechał się przytem dziwnie, ironicznie, czy ze smutkiem — —

— Prawdziwie, jeden jest w tym kraju rodzaj rzemieślnictwa, rodzimy, rzeczy można, narodowy... Juści ów kunszt szewski, co w samej Warszawie za ostatniego króla, za Stanisława, coś ponad sześć tysięcy miał „magistrów”, w ciemnych izbach i sklepach na Pivnej, Przyryнку, Piekarskiej i Gołębiej młotkami stukających od świtu do późnej nocy, przy pieśni nabożnych śpiewaniu... Nie dziwota! Kochał się szlachcie polski w pięknych butach, niemniej jak w koniach i psach!... To jedno tu, narodowe rozkwitało rzemieślnictwo, wiadomo, najpodlejsze, bo krótkotrwałemu służące pożytkowi, doraźnemu spożyciu!... A pozatem — rzeźnictwo i straganiarstwo z rynku staromiejskiego!... Oto rodzime warszawskie mieszczaństwo!... Ciemne i przesądne, w nędznym bycie, w czerstwości umysłów prostaczej, nie czujące śmiałej godności stanu, zahukane w poniżeniu — lękli, prawdziwie, nie mieszczaństwo! Ba! gdy się nawet zdarzał wśród nich taki, co bogactwem, albo umysłem światlejszym nad innych podraszał — łatwo go za pieniądze grube klejnotem herbowym uszlachcano, jakby dla tem wyraźniejszego okazania, że w Polsce tylko szlachcicowi przystoi bogactwo, czy umysł światlejszy!...

(Ciąg dalszy nastąpi).

NIESZCZĘŚLIWY WYPADEK W CZASIE ZABAWY. Dnia 5 bm. w czasie zabawy na Krzemionkach spadł z góry i doznał ogólnych potłuczeń 13-letni Józef Tal. Wezwane pogotowie ratunkowe udzieliło mu pierwszej pomocy i odwiozło do domu.

CZYJE WIDELKI? W nocy z 5 na 6 bm. na ul. Rakowiekiej policjant zauważył jakiegoś osobnika nosącego pakunek. Na widok policjanta nieznanemu osobnik porzucił pakunek i zbiegł w ogród. Pakunek zawiera 8 widełek rowerowych, pochodzących niewątpliwie z kradzieży. Po rozpoznaniu własności można odebrać w III komisariacie policji przy ul. Siemiradzkiego.

KRADZIEŻE. Bercie Sztuber skradła służącą Antonina Cyndo garderobę wartości 60 zł. Antoniemu Szykalskiemu, emerytowanemu profesorowi ze Siedlca, w czasie wsiadania do pociągu pospiesznego na dworcu w Krakowie skradziono z kieszeni marynarki portfel z kwotą 40 zł. i urzędową legitymację.

— 0 0 0 —

TEATRY I KONCERTY

DWA OSTATNIE PRZEDSTAWIENIA OPEROWE. Dziś i jutro teatr nieczynny. W sobotę dane będzie arcydzieło francuskiej literatury operowej L. Delibes „Lakme”. Tytułową partię odtworzy nasza świetna sopranistka koloraturowa p. Ada Sari. Geraldem będzie znakomity tenor opery paryskiej Wiktor Bregy, który w partii tej zbierał w operze paryskiej entuzjastyczne sukcesy. Nilakantem będzie p. Stefan Romanowski, Maliką p. Bodnicka. W dalszych partjach pp.: Feherpataky, Jastrzębska, Wiśniewska, Mazurek i Woźniak. Operą przygotowaną reżysersko przez p. Stefana Romanowskiego dyrygować będzie kapelmistrz Stefan Barański. Stronę choreograficzną opracowali baletmistrz Eugeniusz Wojnar i primabalerina I. Soboltówna. W niedzielę na zakończenie sezonu operowego dana będzie opera Verdiego „Traviata”.

„BANDA”. Wypełniona codziennie sala teatru Bagatela rozbrzmiewa śmiechem i słowami zachwytu nad programem „To jest banda”. Codziennie dwa przedstawienia: o godzinie 7'20 i 9'30. Bilety do nabycia w przedsprzedaży w kasie teatru Bagatela.

— 0 0 0 —

SPORT

RAID GWIAZDZISTY POLSKIEJ YMCA. W dniach od 23 do 29 lipca odbywać się będzie na wzór automobilowych i motocyklowych zjazdów gwiazdzistych siedmiodniowa piesza wędrowka, której punktem zbornym jest stały obóz „Beskid” Polskiej YMCA w Mszanie Dolnej, koło Rabki. W tym obozie uczestnicy spe-

dzą czas po raidzie jako goście polskiej YMCA. O wędrowce, w której brać mogą udział 3-osobowe drużyny młodzieży od lat 15 do 20 za zwrotem kosztów (90 groszy dziennie) i której zwycięzcy otrzymają piękne nagrody, informuje, wysyła regulaminy i karty zgłoszeń kierownictwo raidu: polska YMCA, Kraków, ul. Krowoderska 8. Zgłoszenia do 15 bm.

SKŁADKI

— 0 —

NA OSRODEK ZDROWIA IM. DR. MARKA.
Związek prac. inst. użyt. publ. w Krakowie zł. 10.

REPERTUAR

— 0 —

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO

Czwartek: Teatr nieczynny.
Piątek: Teatr nieczynny.
Sobota: „Lakme” (Ada Sari, Wiktor Bregy).
Niedziela: „Traviata”.

BAGATELA

Codziennie: „To jest Banda”

KINOTEATRY

Adria: „Jego małeńka”.
Apollo: „Karjera Dolly”.
Dom żołnierza: „Truciciel”.
Promień: „Anna Boleyn” (Henny Porten, Emil Jannings).
Słońce: „Dynamit”.
Sztuka: „On i jego siostra”.
Świt: „Don Kichot”.
Uciecha: „Los dżentelmena”.
Wanda: „Straszna noc”.

RADJO KRAKOWSKIE

Czwartek 7 lipca

11.58: Sygnał czasu, hejnał. 12.10: PAT. 12.20: Gramofon. 12.40: Komunikat meteorologiczny. 12.45: Gramofon. 15.00: Kom. gosp. 15.10: Gramofon. 15.30: Komunikat LOPP. 15.35: Gramofon. 16.40: Odczyt z Warszawy. 17.00: Audycja bułgarska. 18.00: Odczyt z Wilna: „Z życia djabłów na Wileńszczyźnie”. 18.20: Muzyka lekka. 19.15: Rozmaitości, komunikaty. 19.35: Dziennik radiowy. 19.45: Koncert: Aleksandra Szafrańska (śpiew) Ludmiła Berkwicówna (fortepian). 20.45: Słuchowisko z Warszawy: „Sen nocy letniej”. 21.50: Wiadomości bieżące. 22.00: Muzyka taneczna. 22.40: Wiadomości sportowe. 22.50: Muzyka taneczna.

Z SALI SĄDOWEJ**ECHA DEMONSTRACJI ANTYSEMICKICH**

Wczoraj przed sądem krakowskim rozpoczęła się rozprawa przeciw Benjaminowi Landauowi, oskarżonemu o to, że 13 listopada z. r. w czasie demonstracji antysemickich podstawił policjantowi nogę. Oskarżony do zarzuconego mu czynu nie przyznaje się. Widział, jak dwóch osobników biło Żyda, więc zawezwał policjanta, który osobników tych i oskarżonego, jako świadka, zabrał na komisariat policji. Na komisariacie policjant twierdził, że mu Landau nogę podstawił. Przesłuchany na rozprawie policjant Domagała zeznał, że w czasie zajść podczas rozpraszania tłumów ktoś mu nogę podstawił, ale nie może stwierdzić, aby to był Landau. Taksamo drugi świadek Lepnicki też nie wie, czy to był Landau. Z powodu niestawienia się trzeciego świadka rozprawę odroczone. Rozprawę prowadzi sędzia Pustkowski.

~~~~~  
Już wyszedł z druku  
nakładem TUR

**PAMIĘTNIK  
H. DIAMANDA**

Do nabycia w administracji „Naprzodu” (Kraków, Dunajewskiego 5). Cena egz. 10 zł., z przesyłką poleconą zł. 11'20. Dla towarzyszków specjalny rabat.

~~~~~

Związki i zgrupowania

WYCIECZKA TUR DO PUSZCZY NIEPOŁOMICKIEJ. Koło krajoznawcze TUR urządza w niedzielę 10 bm. (odjazd w sobotę 9 bm. wieczorem) wycieczkę do Puszczy Niepołomickiej. — Zgłoszenia przyjmuje się w lokalu TUR (Dunajewskiego 5 III p.) codziennie od 5 do 7 wieczorem do piątku 8 bm. włącznie. Na pokrycie kosztów powyższej wycieczki uczestnicy złożą przy zgłoszeniu kwotę zł. 2'50. Wycieczkę oprowadzać będzie tow. Jan Skóra z Niepołomiec. Równocześnie zawiadamiamy oddział TUR w Bochni i w Tarnowie o powyższej wycieczce.

Znany ze swego komfortu**Zakład kąpielowy****ŁAZNIA RZYMSKA**

w Krakowie, ul. Św. Sebastjana L. 9. Tel. 124-16

wanny, łaźnia parowa, natryski.**Ceny niższe.****Hotel Royal****Warszawa Chmielna 31**

obok Dworca Głównego.

Woda bieżąca zimna i ciepła.

Telefony w pokojach i tel. m/miast.

Usługa restauracyjna. Windy. Wanny.

Garaż bezpłatny.

Ceny niższe od zł. 5'—**PASY** skórzane, z sierści wielbłądziej, szczelna, tarcza karborundowa, płyty Klingerit, świdy spiralne itp.

dostarcza natychmiast ze składów

HURTOWNIA PASÓW, WĘŻY, SZCELIV**„ZENIT”** Spółka z ogr. odpow.Kraków, Szpitalna L. 7, tel. 142-31
127-21**RADJO-GRAMOFONY**oraz płyty gramofonowe
najkorzystniej zakupisz w firmie**„FALA”**

Kraków, ul. Zwierzyniecka 17, Tel. 143-94.

Własne warsztaty — stacja ładowania akumulatorów radiowych.

Zakład ubezpieczeń od wypadków

przypomina pracodawcom, że

**TERMIN PRZEDKŁADANIA ZAKŁADOWI
OBLICZEŃ OPŁATY**

za I. półrocze 1932 r. upływa z dniem 14 lipca 1932 r., a termin uiszczenia opłat z dniem 31 lipca 1932 r.

Niedotrzymanie powyższych terminów pociąga za sobą rygory karno-administracyjne i płacenie 12% odsetek zwłoki.

Formularze obliczenia opłaty dla przedsiębiorstw, położonych względnie mających swą siedzibę w Krakowie-mieście lub powiecie, są do podjęcia bezpłatnie w Zakładzie ubezpieczenia od wypadków, Oddział w Krakowie, ulica Szlak 40, w godzinach urzędowych od 8—15 (w sobotę do 12-tej).

Formularzy tych Zakład osobno przesyłać nie będzie.

Zygmunt Rendel

poleca węgiel i koks górnośląski, węgiel dąbrowiecki i węgiel z kopalni „Bory” oraz drzewo opałowe jodłowe, sosnowe i bukowe

Biura:

Telefony:

Składy:

Kraków, Zacisze 14. Biura 136-11. Tel. 155-77.

ADOLF EDER

Kraków, plac Dominikański L. 2

Skład komisowy fabryki sukna

S. TUGENDHAT jun. BIELSKO-BIAŁA

(rok założenia 1889)

poleca na sezon wiosenny i letni najnowsze materiały po cenach fabrycznych.

Niewygodne

gorsety i pasy, zagraniczne lub krajowe, poprawia i przerabia na wygodne jedyna w Polsce pracownia

**Franciszki Haeckerowej
Kraków, Rynek Gł. 30,**

gdzie każdy model robiony jest indywidualnie, na miarę, a nie tuzinowo czyli tandetnie. :- :-

**NAJWIĘKSZE W KRAKOWIE
SPOŁECZNE BIURO****POŚREDNICTWA PRACY
DLA SŁUŻBY DOMOWEJ**ul. Dunajewskiego 5, II. p., lewa ofl.
Telefon Nr. 123-14przy Związku Dozorców i Służby
Domowej w Krakowie**Oddział w Podgórzu**

ul. Smolki 9, parter

poleca pierwszorzędne siły w zakres pracy domowej wchodzące, jak również wysła do miejsc uzdrowiskowych w sezonie letnim i zimowym.

Poleca również pielęgniarki do osób chorych i masażystki.

Warunki opłaty za pośredniczenie są minimalne, bo wynoszą zaledwie 2 zł. 50 gr.

Kierownictwo Biura